

శ్రీ రస్తు

మహాగణాధిపతయేనమః

శ్రీరామవిజయవ్యాయోగః

ఏకాక్షో రూపకవిశేషః

కాకరపట్టుగ్రామవాస్తవ్యేన

చర్ల భాష్యకారశా

వీరచిత్తః

స్వస్తి శ్రీ బహుధాన్యనామలలితే సంవత్సరే భాసురే
పుష్కే మాసిసితే శుభేసుఖకరేపక్షద్వితీయే దినే
ప్రహ్లాదావరనామధేయ కలిత శ్రీబాలకృష్ణాకృతే
రఘుదానదన్వనిమ్మదితోయమనఘం శ్రీశారదానామకే

శారదా పౌర్ణిమే, తణుకు.

1938

పణితాళయః

ధీమంతి కవయోఽభినన్తుబహవో లోకేసుధీమానితా
కాద్యగ్రచనాప్రవీణమతయస్సస్తీతిమన్యేక్వచిత్
స్మాద్రామకథాసుధారసమయం స్వప్తార్థదానక్షమం
ద్వాకావ్యసాముదాబుధనుతోభూద్యావ్యకారఃకవిః

విజ్ఞాపనా.

— ౧౦౫ —

భోమహాశయం!

శ్లో॥ శ్రీమత్కాకరి పుష్పనామకః ఘనగ్రామాస్పద శ్రీమతా
 శ్రీమద్భాష్యకృతాబుధేనరచితో గీర్వాణభాషాత్మకః
 శ్రీమద్భాష్యమజయోత్మనావిలసితివ్యాయోగనామాజ్ఞిత
 శ్రీమద్దామకథాసుధాసురభితోగ్రన్థయమాకర్తృతామే

గ॥ యద్యపిరూపకేషుసర్వతోత్తమమధ్యమాధమ
 పాతాన సాంతిస్సంస్కృతపాక్షితభాషాద్వయం
 ప్రయుజ్యతే. తథాపిపక్వతేప్రాకృతభాషాయాఃప్రచా
 రాభావాత్ యథాకథంచి త్ప్రియోగేఽపిచ్ఛాయాం
 వినాతిస్యాదుజ్జ్వల్యత్వాచ్చసర్వత్రిసంస్కృత భా
 ష్యేవోపయుజ్యతే. తచ్చసోధవ్యంగ్యస్థసాక్షవాచిలాపిభిః.

పణితాశ యము

॥ పూవుదనంతదావిడెడు పోలిక సంస్కృత భాషహృద్యవ
న్యూవళి యర్థముల్ చదివినంత నేతేటపడంగ గావ్యము ల్
కావముఁదన్పఁగా నలుపు పాటనమిక్కవివర్యుసొమ్ము భా
రవిదులీకృతింగనిన సత్కృతినాదృతిసల్పకుందురే

విషయ సూచికా.

- 1 నాస్తి
- 2 నాస్త్వేన సూత్రధారప్రవేశః
- 3 తతోనటిప్రవేశః
- 4 నటి సూత్రధార సంభాషణమ్
- 5 సారథినాసహరామస్యప్రవేశః
- 6 రామాయ సారథినా దేవతోపన్యవకథనమ్
- 7 సముద్రలజనయత్నః
- 8 సేతుబద్ధనమ్
- 9 సముద్రతరణమ్
- 10 సువేలాచలప్రాప్తిః
- 11 తత్రయుద్ధప్రయత్నః
- 12 రావణప్రవేశః
- 13 రావణస్వప్నవృత్తాంతః
- 14 సువేలాచలనియుక్తానుచరప్రవేశః
- 15 తేనశత్రురాజస్య సువేలాచలాశ్రమణకథనంతన్నిష్కర్షణమణి
మణి
- 16 రావణేనదూతసమాహ్వానమ్
- 17 సువేలాచలంపృథిదూతప్రేషణమ్
- 18 తన్నుభేనతత్రస్థవిషయపరిజ్ఞానమ్
- 19 దూతనిష్క్రమణమ్

- 20 మన్త్రిప్రవేశః
 21 తస్య రావణసందర్శనం తేన సహ భాషణశ్చ
 22 తన్నిష్క్రమణమ్
 23 రావణస్య యుద్ధప్రయత్నః
 24 విభీషణప్రవేశః
 25 రావణాయ యుద్ధనిషేధోపదేశః
 26 రామప్రభావకథనమ్
 27 రావణస్య తదనమ్మతిః
 28 విభీషణనిష్క్రమణమ్
 హనుమత్ప్రవేశః
 రావణాయ స్వకార్యనివేదనమ్
 రావణదూషణమ్
 'వణస్య హనుమదుక్తావసమ్మతిః
 33 హనుమతో నిష్క్రమణమ్
 34 రామాయ హనుమతా స్వకార్యనివేదనమ్
 35 తతో యుద్ధనిశ్చయః
 36 యుద్ధంద్రష్టుమాకాశే దేవాదీనాం ప్రవేశః
 37 యుద్ధాయ రామ రావణ బలసన్నాహః
 38 అన్యోస్య యుద్ధకరణమ్
 39 రాక్షససంహారః
 40 కుమ్భకర్ణవధః

- 41 ఇంద్రజితామాయాసీతాంప్రకల్ప్యతద్వధః
  - 42 తద్వప్త్యావానరాణాంవిచారః
  - 43 విభీషణేనతద్యథార్థకథనమ్
  - 44 లక్ష్మణేనేంద్రజిద్వధః
  - 45 రావణకృతలక్ష్మణమూర్ఛా
  - 46 హనుమతాద్యోగచలానయనమ్
  - 47 సజ్జీవిన్యాలక్ష్మణోజ్జీవనమ్
  - 48 అజ్ఞదాదీనాంయుద్ధకరణమ్
  - 49 హనుమతాలంకారదాహః
  - 50 సర్వశత్రుసంహారాయరావణేనపాతాళఘోమయః
  - 51 వానరైస్తద్విఘ్నకరణమ్
  - 52 రామరావణయోశ్చత్రయ్యుద్ధమ్
  - 53 తయోరత్రయ్యుద్ధమ్
  - 54 తయోర్ద్వంద్వయుద్ధఞ్చ
  - 55 చక్రప్రయోగేణరావణసంహారః
  - 56 విభీషణపట్టాభిషేకః
  - 57 సీతయాసహరామస్యాఽయోధ్యాగమనమ్
  - 58 తత్త్రేన్యాదీనాంసందర్శనమ్
  - 59 తేషామాశీర్వాదః
  - 60 భరతవాక్యమ్
-

ఏకచక్రాఽర్ధరథబంధః

			ఈ			
		డ	గ్ర	గ		
	ణ్యం	గ్ర	ః	న	క	
భా	వే	ద్యం	ము	దా	బ	హమ్
బ	స్త్వం	శ్రీ	రా	బ	దో	బం
	యో	నా	మ	తోఽ	ఘం	
		ని	కృ	భ		
			తి			

ఏకచక్రాఽర్ధరథబంధసగత రామస్తవశ్లోకః

శ్లో॥ ఈడేఽగ్రిగణ్యంగ్రిస్తస్థ కథావేద్యం ముదావహమ్
 వస్త్వం శ్రీరామదేవం యోనామతోఽఘం నికృస్తతి
 నిడుపువీధులలో మధ్యవీధిలో “ఈగ్రస్తము రామకృతి”
 యని కృతిపతిపేరు తెనుఁగున జదువనగును.

శ్రీ

మహాగణాధిపతియేనమః

౨౧ రామవిజయవ్యాయోగః

నాన్దీ

శ్లో॥ యత్తేజ స్సకలార్థసిద్ధికరణే సత్కల్పభూమిరుహేనా
యత్తేజో వితతం సమస్తభవనం వ్యాప్య స్థితం సర్వదా
మాయామానుష విగ్రహాత్మక మభూద్భువస్య శిక్షాకృతే
తత్తేజోఽవతుసార్వకాలికమమూన్యభ్యాన్యమస్తానేపి
(నాన్ద్యస్తే సూత్రధారః సమంతా ద్వియదాలోక్య)
అహూశారదధర్మాడమ్బరపరివృతమమ్బరం తథాహి

శ్లో॥ హంసా మానసముత్సృజ్య సమాయాన్తి మహీతలమ్
తతోఽమ్బర మిదం సర్వం సవితానమిషాభవత్

శ్లో॥ ఆకాశంవిమలంశరత్సమయతో వర్షామ్బుదాపాయతో
సక్షత్రాణ్యతిమాత్రముజ్వలతరాణ్యాన న్నభోవర్తన్తి
హంసారావమనోహరంసమభవద్వ్యమాజ్ఞణం సర్వత
శ్చన్ద్రస్యాతిత రాంవిభావిజయ తేస్వచ్ఛమ్బుదవ్యాప్తితః

శ్లో॥ అమృతస్వచ్ఛతమం సమస్తమభవద్భూమావగస్త్యోదయా
 త్తాశానాం నివహ స్సుపుష్పితతమస్సర్వత్రభూమితతే
 తద్దనేన సువాసితం సమభవ ద్రోదోఽస్తరం సర్వతో
 మార్గాఃకర్దమజాతశోషణవశాత్సచ్చోరయోగ్యాభృశమ్

గ॥ తస్మాదహమాశ్రితామరానోకహస్యభద్రాచలశేఖరస్య
 భగవతోరామభద్రస్యశరత్కాలోత్సవ సమాలోకనాతి
 కాతుకాయాశ్చ పారిషదా సభిగమ్య కస్యాపిరూపకస్యా
 సదీయవిజ్ఞాపనాంసఫలీకర్తుమభిలషామి

య్య నేపథ్యాభిముఖ మవలోక్య)

రాగమ్యతామ్

నరీ-(ప్ర)విశ్య)ఆర్య! ఏహఽస్మికోనియోగోఽనుష్ఠీయతామ్
 సూ-ఆర్యే! కిమన్యత్కరణీయ మేతత్సభాసదాం మనో
 రజ్జనాత్

నరీ-ఆర్య! కథం కరణీయం సామాజికహృదయానురజ్జనమ్?

సూ-శ్లో॥ శ్రీమత్తాకరపట్టనామక ఘనగ్రామాన్పదశ్రీమహాఞ్
 శ్రీమద్వేంకటేశాస్త్రిణ స్తనుభవ శ్రీభాష్యకారాభిధః
 తర్క వ్యాకరణ ప్రబంధ కవన ప్రఖ్యాతచాతుర్యవాన్
 మేకాధీశపదార్థ కల్పతరు సద్గ్రంథస్య కర్తాప్యయమ్

శ్లో॥ వ్యాచఖ్యాచపురాపతజ్జలిమహూదారస్వయంపాణినే
 స్సూత్రాణానిచయంనదర్థకలితంసచ్చబ్రహ్మాస్త్రాత్మనా
 చిత్రంభాష్యసుధీవరోవ్యరచయత్సూత్రం చతుర్వర్ణకం
 మేకాధీశవదాత్మకంబహువిధాఽంజ్కారశాస్త్రాత్మనా

శ్లో॥ తేనైవ భాష్యకారేణ రచితోఽయం ముదావహః
 శ్రీరామవిజయాభిఖ్య వ్యాయోగోరసవత్తరః
 తస్యాభినయేన సభాసదస్సంతోషణీయాః

నటీ-అస్మాక మనతిమాత్రరమణీయో రూపకాభినయః
 ఏతేషాం మహాత్మనాం సభాసదాం కథం వ్రశంసా
 చాత్రం భవేత్ కిञ్చ ఏతేషాంసభాసదాందర్శనేన
 భయూక్తాస్తమివ మే మనః కుతః

శ్లో॥ అత్రోత్పాః కవయః కవిత్వకథనే శ్రీకాళిదాసోపమా
 అత్రోత్పామహనీయమూర్తయ ఇమేశాస్త్రాభ్యయః కేవలమ్
 అత్రోత్పాఃప్రభవస్సచుస్తసుగుణమూర్త్యస్తరంశ్రీహరే
 రేతేషాంసమితౌ మదీయనటనం హాస్యాస్పదంసర్వథా

సూ-ఆర్యే! మాభైషీః రమణీయగుణ లేశవత్తయాపి
 పరప్రకృతి వ్రశంసా మహాత్మనాం స్వభావః తథాహి

శ్లో॥ దోషాకరోఽపి సతతం కళజ్జేనాన్వితోఽపి సః
 శిరసా ధ్రియతే చష్ట్రస్సుధాంశుత్వవశా ద్భువి

నటీ:-చంద్రేసుధాంశుత్వమివాఽస్మాకం రూపకాభినయే
కో విశేషః

సూ-అమృతనిష్యద్వి రసవత్తరం సంసారోత్తారకిం రామ
చరితమ్

నటీ:-ఆర్య! రామచరిత మాబాలగోపాలంసర్వైరనేకశ శ్శృ
తపూర్వం జ్ఞాతపూర్వంచ అతఏవ పిష్టపేషణకల్పం .
తస్మాదేతేహంసభాసదాం మనఃప్రీతికరంకథంభవిష్యతి

సూ- శ్లో! క్షుణ్ణంరామచరిత్రజాలమధికంతస్మాద్యదిత్యజ్యతే
తత్తాద్యగ్రసవత్తరం కలిహరం మార్గాస్తరం నాస్తిహి
తస్మాత్కావ్యకరానిరస్యవిషయానన్యాన్మహీమణ్ణతే
శ్రీమద్రామకథా సుధారసమయే కావ్యే యతస్తేసదా

నటీ:-తర్కవ్యాకరణ ప్రబంధకవితా చాతురీ ధురీణస్యాఽస్య
కవే ర్వచాంసి కథం రసవత్తరాణి

సూ-శ్లో! తర్కవ్యాకరణప్రబంధకవనైఃకారకశ్యయక్తాప్యసా
వాణీకావ్యవశాత్ప్రసాదగుణతస్సర్వైఃప్రశంస్యాభవేత్
సూర్యోగ్రీష్ణువశాన్మహాతపవశాదత్యన్తతీక్ష్ణోఽపిస
న్వర్పాకాలవశా త్సమస్తజగత స్సన్తోషకారీ భవేత్

నటీ-సాధు సాధు ఆర్యమిత్రై రుక్తమ్

సూ-ఆర్య! అల మలం కాలహరణేన సామాజికా స్వరస్తే
(నేపథ్యే!)

శ్లో॥ నానారాక్షస శిక్షణాయ నితరాం రామాత్మనా భూతలే
జాతోఽహంసుత రాంసురాధిపమహాభీతిస్తతస్త్వజ్యతామ్
అద్య స్వీయ కళత్రహారిణ మముంరక్షోఽధిపంరావణం
స్వేచ్ఛాధీనతయాచరంతమనిశంతంనాశయామిస్వయమ్

సూ--(సవిమర్శమ్) సూనమిదం రావణాః
జాధిపతిమాశ్వాసయతోరామస్య
సోదరస్య దేవదత్తస్య వచనమివ
మవిలమ్బితమేవనమరాభిముఖోభః
(పార్శ్వతోఽవలోక్యసప్రమోదం)

శ్లో॥ సుగ్రీవాదిబలాన్వితో రఘువర స్వీయ జనాశ్రయ
రామ స్వీయ కళత్ర సాధన రతో రక్షోహృతౌతత్పః
ఆరుహ్యోఽతితరాంరథం నిజమనోవృత్త్యాచరంతంభృశం
మధ్యాహ్నార్కమశీచిజాలసదృశ శ్చాయాతియుద్ధోన్ముఖః
తదావామవ్యసంతరకరణీయాయనజ్జీభవావళినిష్క్రంతై

ఇతిప్రస్తావనా

తతః ప్రవిశతి రామోయథోక్తసన్నాహః ససారథినా
రథేనసహ

రామః-అయి లజ్జాపురీం ప్రతిచోదయ రథమ్

సారథిః-అయుష్మన్ మయాఽభిజ్ఞాతమేవ భవత శ్చిక్కిరిత
మింద్రాదీనా మాగమనవశాత్

రా-రావణదుర్వృత్తం కార్యాంతరవశాత్ సుగ్రాధీశముఖా
త్సావశేష మాకర్ణితం తత స్సవిస్తరం బ్రవీతు
భగవన్

సంచారిణో నారదస్య ముఖా త్సర్వం

మాకర్ణితం తద్యథాశ్రుతమాయు

మృతే తత్రభవతే విజ్ఞాపయామి

రా-ఉచ్యతాం సాక్షాదానం శృణుమః

సా-శ్లో॥సోమం రావణనామధేయకలితోదైత్యాగ్రణీర్దుష్పథీ
రైష్ట్రం వత్తనమావృణోతి సతతందివ్యాజ్ఞానస్సర్వథా
నానామార్గగతోహరత్యనుదిసంకల్పాంశ్చినత్తిస్వయం
స్వేచ్ఛాధీనతయా చరత్యతితరాం రత్నాని ముష్ణాతిచ
కించ

శ్లో॥ఇన్ద్రోఽతీవభయాన్వితస్సురరిపోర్లీనోసుహాసుస్వయం
ధ్వాంతేనాతితరాంప్రకాశరహితాస్వాసుస్వయంసచ్చరన్
నిద్రాభావ నితాంతరక్తనయనో ద్యుతప్రకాశశ్శియా
తత్రీఫంఖలుదుష్టజన్తునివహంబుమ్ప్రజగర్త్యహేహ

రా-అహూ! ఇద్ద్రస్యాపీద్యశీ దురవస్థా తతస్తతః

సా- శ్లో! అగ్ని శీతలతాం గతి స్సమభవ త్తత్తేజసా నిజితో
దారూణాం నిరపేక్షణా దనుదినం తస్య ప్రసాదాతురః
పాతాగార నివాసతా ముపగతిః పాకం కరోత్యజ్జనా
మధ్యేవారిధి బాడబాగ్నిమిషతో గూఢం నిమజ్జ్య సితః

రా-అహూ! అగ్నేరపీద్యశ్యవస్థా తతస్తతః

సా-శ్లో||తస్యోద్యానతలేచరన్మృదుతరంవృక్షాన్స కన్యన్సన్

సౌఖ్యంగాఢతరంతదీయమనసఃకుర్వన్మహ
మందంమంద మసౌ ప్రసాదనిరతో భీత్యా
తిష్ఠత్యద్య మరుత్తదీయ నిలయం సంశ్లిత

రా-అహూ! జగత్ప్రాణస్యాపీద్యశీ గతిస్తతస్తతః

సా- శ్లో! సూర్యాచన్ద్రమసౌతదీయనగరేవిద్యు
శ్లాఘా పాత్రితయా సితౌ ప్రతిదినంరాత్రిందవంనర్వతః
ధ్యాన్తాభావవశాత్సమస్తవిభవాస్సమ్ప్రీతిభాజోభృత
తత్రత్యానహిజానతేతిమిరతోబాధామహూదానవాః

రా-అహూ! సూర్యాచన్ద్రమసౌరపీయందురవస్థా తతస్తతః

సా- శ్లో! తస్య ద్వారతలే సమస్తవిభవోపేతే మహాధీరధీ
స్సౌమ్యంసూర్యతనూభవోభృతమహాదణ్డోనిరస్యాధికం

లజ్జాందీనముఖో ధృతాసినివహూ నిర్భస్థతస్సర్వదా
ద్వార్థస్యప్రతిపత్తిమేవ నితరాంధత్రేకృతాఽన్తోస్వహమ్

రా-అహూ! యమస్యాఽపీదృశోనిర్భస్థస్తతస్తతః

సా-శ్లో॥పారావారమమేయమప్పతిరసాలజ్కాపురంచాభితో
దుర్గంశత్తుదురాసదంజలమయంసమ్పాదయ సర్వదా
మాంసాహారతయావయోధినిలయే యాదాంసిసంవర్ధయ
న్మౌఘ్యోనీరనిధౌ వసత్యతితరాం తస్యానుకమ్పాతురః

రా-అహూ! వరుణస్యాపీదృశీపరిస్థితిస్తతస్తతః

శ్లో॥విఖ్యాతోధనదస్వకీయనిలయేశముఖంతదీయంగురుం
సంస్థాప్యతితరాంస్వసోదరమహాకాన్త్యభయేనాన్వితః
తైవంమస్తముపాస్యతంప్రతినయన్తన్నానిదివ్యాన్యహాః
తస్యానుగ్రహపాత్రతా ముపగతస్తద్రావణస్యాగజః

రా-అహూ! స్వసోదర కుటుమ్బస్యాపీదృశీగతిస్తతస్తతః

సా-శ్లో॥విఖ్యాతామితఘోరకృత్యనిభూణోదుష్టాగ్రణీరాక్షసా
రమ్భాద్యవసరసానిరీక్షణవశాత్కామాతురోరావణ
తా స్సర్వాః కమనీయరూపకలితారమ్భాదిదివ్యాజ్ఞనా
అనీయస్వపురంస్వకీయమనిశంకారాగృహంప్రాపయత్

రా-అహో రావణప్రభావోనిరవధికః. యతోదేవాన్సర్వా
నపి ధిక్కరోతి

సా-(సాశ్చర్యమ్)

శ్లో॥ యస్యాసీ చ్చమ్భుపూజా రతి రధికతమా శ్లాఘనీయా
నితాస్తం
యస్యాసీద్రుహ్నావంశేఽజనితవిభవేనర్వథాశంసనీయే
యస్యాసీతర్మకాణ్డేమతిరతిఃపూజావన్దనీయానికామం
సోఽయందుర్వృత్తమార్గఃకథమభవదహో రావణో
లోకగర్వ్యః

రా-శ్లో॥ తత్తాదృజ్జుహనీయమూర్తిరధికంపూజ్యోవ్యసారావ
ణః

ప్రారంభాతిశయాత్తథావిధమహాదుర్వృత్తమాగ్లోభవత్
ప్రారంభంపరిభోజ్యమేననితరాంబ్రహ్మాదిభిశ్చాప్యహో
బ్రహ్మాద్యాఅపి కర్మజాతఫలగాఃకింవాబహూక్త్యైమమ

సా-తథాపి తథావిధో రావణస్తత్రీభవతాఽఽయుష్మతా
కథం జేతుం శక్యః

రా-శ్లో॥ సోయంకర్మవశాదుపాత్తవిభోప్యాసన్నాశోభునా
దుష్టాత్మాస్వయమేవనశ్యతితమాంరక్షోగ్రణిరావణః

తస్మాదస్య వినాశనేతు నితరాం సద్ధేతుమాత్రంవయం
దుర్వృత్తో జగతీతలే విజయతే కోవా మహాభూతుకః

సా-సమ్యగుక్తమాయుష్మతా ప్రకృత మన సరామః. ఆయు
ష్మన్ రావణవిజయ స్తిష్టతు ప్రకృతేఽపార సముద్ర
స్సైన్యైస్సహకథం లజ్ఘనీయోభవేదితిభయాక్రాంతం
మే మనః

రా-మాభైషీః. మధ్యేసముద్రం సేతు నిర్మాయతద్వర్తనా
ఆకాశమార్గేణచాఽపారమపి సముద్రం లక్ష్మేమహి
సా-అగాధేఽపారే చ సముద్రే సేతునిర్మాణ మిదానీంకథం
ఘటతే?

రా-అస్మదీయబలే మహాశక్తిమతా నలేన

సా-సేతుః పాపాణై ర్భావ్యం నను. ఉదృశమహాసముద్ర
ప్రవాహే పాపాణోన్మజ్జనం కథం భవేత్

రా-నీలస్య హస్తస్పర్శతో జలే పాపాణమప్యన్మజ్జతి

సా-తస్య మానుష ప్రభావః ఖలు నీలః

రా-అథకిమ్

సా-తస్మి సేతువిరచనార్థం సత్వరం యత్నః క్రియతామ్.

అయం సమీచీనః పథాః

రా-కస్కొలత్ర భాః

ప్రతీహరీ-జయతు జయతు స్వామీ

రా-కవయస్సమాహూయంతామ్

ప్ర- (నిష్క్రమ్య కపిభి స్సహ ప్రవిశతి)

రా-అద్యలక్ష్మ-పురింగస్తుంఘధ్యేనముద్రం సత్వరంసేతు ర్ని
ర్మీయతామ్

కపయః-తథా[ఇతితదీయా మాజ్ఞాంశిరసిధృత్వాతదనుజ్ఞాతా
యాతాః. తతో రామాజ్ఞయా తత్క్షణం మధ్యేవారిధి
వానరై సేతు ర్వినిర్మితః)

సా-(స్వగతమ్(అహో రామాజ్ఞయానరైర్విరపివానరైః
క్షణాదేవ మధ్యేనముద్రం సేతుర్వినిర్మితః. అమానుష
ప్రభావంఖలు కపిబలమ్

(ప్రకాశమ్)

శ్లో॥ రామాజ్ఞావశతస్ససుస్తకపిభిః సేతుఃకృతోవారిధౌ
సాషాణైర్మహనీయరూపకలితైశ్చిత్రావహః పశ్యతాం
ప్రఖ్యాతామితవైభవేనకలితోమోదావహస్సత్వరం
తం వీక్ష్యతితరాంసమస్తమనుజాఆశ్చర్యమగ్నస్తదా

రా-పశ్యతు భవాన్ యథాభిలషితం సముద్రం విలజ్జ్య
లక్ష్మీసమీపం ప్రాప్య త్రసువేలాచలమాశ్రయేమహి

సా- దుర్విజేయప్రభావాహి మహాత్మానః. మహాత్మనాం
కిం దుర్లభమ్
తతః

శ్లో॥ ద్వేగపూతిశతే పయోధి రధికో గన్తుం కథం శక్యతే
ప్రీతానం సమతీత్య మామకదృశో స్సంవిద్యతే సాగరః
ఇత్యాలోచ్య తదీయ లజ్ఘనవిధౌ మాగ్నాస్తరే నిస్సృహ
స్వీయా దేవవిమానతోరఘువరో లక్ష్మీసమీపంగతః
అపిచ

శ్లో॥ మధ్యేవారిధి సేతుతో బహుమహాపాషాణభ్రష్టైఃకృతా
త్తిర్వా వారిధి మప్రమేయవిభవం సైవ్యంకపీనాంతతః
నిశ్శబ్దం నిరుపద్రవం సుఖకరం శ్రీరామకార్యాతురం
లక్ష్మీద్వీప సమీపమాగతమహో హర్షాన్వితం
సత్వరం

కిం

శ్లో॥ తత్ప్రసం మహనీయరూపకలితం ఘాతం సువేలాచలం
గత్వా తత్ప్రసహనివాసశిబిరం కృత్వా మహానామిహ

స్వీయేనైవ బలేన తత్ర నితరాం సన్నాహాయన్సజ్గరే
విఖ్యాతామితవిక్రమోరఘువతిస్తం జేతుకామోభవత్
(తతఃప్రవిశతి నిదాయా విబుద్ధో రావణః)

(స్వగతమ్) కోఽపి రాజాఽస్మజ్జగీషయా సువేలాచల
మాక్రమ్య ససైన్యం స్థితః కఠినస్వప్న సమజని తద్యథార్థం
జ్ఞాతవ్యమ్

(ప్రకాశమ్) కస్కోఽత్రభోః

ప్రతీహరః-జయతు జయతు స్వామీ దేవ కోవ్యస్మదీ
యోఽనుచరో ద్వార మధ్యాస్తే

రావ:-సత్వరం ప్రవేశ్యతామ్
(ప్రతీహరీ నిష్క్రమ్య సువేలాచల నియుక్తపురుషేణ
సహ ప్రవిశతి)

పురుషః-జయతు జయతు దేవః. అహం సువేలాచల
నియుక్తో భవదీయోఽనుచరః

రావ-అథకిమ్, కిమర్థ మత్రాగతో భవాన్

పు-కోపి రాజాఽస్మదీయం సువేలాచల మాక్రమ్య ససైన్యం
భవజిగీషయా స్థితః

రావ-(స్వగతమ్) అస్మదీయస్వప్నవృత్తాంతో యథార్థమేవ
(ప్రకాశమ్) తత్సర్వం సవిశదం బ్రవీతు భవాన్ .

పు-అల్పీయాసహం దూతముఖా దేవ తత్సర్వం సవిశద
మవధేయమ్

(ఇత్యుక్త్వా తదాజ్ఞయా నిష్కాంతః)

రా-కస్కోఽత్రభోః

(వతీహారః-జయతు జయతు స్వామీ

రావ-దూత స్సమాహూయతామ్

(వతీహారః-నిష్క్రమ్య దూతేన నహ ప్రవిశతి)

దూతః-స్వస్తి భవతే మహారాజాయ

రావ-కోపి రాజాస్మజ్జగీషయా సువేలాచల మాక్రమ్య

ససైన్యం స్థిత ఇతితత్ర)సేనాఽస్మదీయానుచ రేణమహ్య

మిదాసీమేవ విజ్ఞాప్య గతం తస్మాత్త్వయా సత్వరంగ

త్వాతత్సర్వం సవిశదంజ్ఞాత్వాత్వరితతః మాగమ్యతామ్

(దూత స్తథేత్యాజ్ఞాం రాజ్ఞ శ్శిరసా వహన్నిష్కాంతః)

తతః ప్రవిశతి మాల్యవాన్మస్త్రీ)

మూల్యవాన్-(స్వగతమ్) అహో అస్మదీయచక్రవర్తి రావణ
 స్తమేవస్వప్నంచింతయంత దాగమనం నిరీక్ష్యతైవస్థితః
 (ప్ర)కాశమ్)స్వస్తి మహారాజాయ. అస్మాద్యశేష విద్య
 మానే ప్లేతావతోపి స్వస్తి త్తత్రభవతాం
 వ్యాకులతాకా

ప్రతి-దేవ ద్వార మధ్యాస్తే దూతః
 (ప్ర)తిహరీ నిష్క్రమ్య దూతేనసహ ప్రవిశతి)

దూతః-జయతు జయతు మహారాజః. త్వచ్ఛాసనా తస్త్వరం
 సువేలాచలంగత్వాతదుదంతంసవిస్తరంజ్ఞాత్వామహారా
 జాయ తుభ్యం నివేదయితుం సముపాగతోఽహమ్

రావ-కీదృశ స్తదుదంతః

దూ-శ్లో॥ సోయం సూర్యకులోద్భవో రఘువరో రామాభిధా
 నోన్మపః
 కృత్వానేతుమమేయవైభవయుతంమధ్యేసముద్రంతతః
 జేతుంస్వీయకళత్రహరిణమముంత్వామద్యసంప్రాప్తవాన్
 సర్వం తథ్యమిదంతదీయముఖతోజ్ఞాతంబహూక్తేనకిమ్
 (ఇత్యుక్త్వా రాజాజ్ఞయా నిష్క్ర)ంతః

మూల్యవాన్-(స్వగతమ్)

శ్లో॥ దూతోరావణశాసనాద్ద్రుతతరంగత్వీనువేలాచలం
తత్రస్థంవిషయంసమస్తమపితంజ్ఞాత్వామహాధైర్యతః
స్వీయంరావణసన్నిధిం లఘుతరంసంప్రాప్య లోకోత్తర
స్తత్రీసంసకలం న్యవేదయదయం రాజ్ఞే మహారక్షసే

కిం

శ్లో॥ ఆకర్ణ్యతదవేత్స్య దూతముఖతో లజ్జావతీ రావణ
స్తంజేతుంనితరాంస్వసైన్యమమితం సన్నాహాయ స్థిరధీః
విఖ్యాతామితవేషభీషణతయారక్షోధినాదైర్వ్యతో
రామంజేతుమహూసముత్సుకమనాయుర్ధ్వప్రవృద్ధే
భవత్

అఙ్గా! రామరావణయో ర్మహా సమరసమయ
సంప్రాప్తః

అహమప్యస్తదీయస్వామిబలంప్రోత్సాహయితుం
గచ్ఛామితి నిష్క్రాంతః

(తతఃప్రవిశతివిభీషణః) యుద్ధాద్వినివర్తయితుమనా
రావణం సాక్షాత్పర్యవేక్ష్య మిహింసవినయం వ్యజిజ్ఞపత్)

శ్లో॥ భోభోరావణనూమకీనవచనంసంశ్రూయతాంశ్రద్ధయా
త్వచ్ఛ్రీయోనిరతోఽనుజస్తవమహాబద్ధాద్వహశ్చ
వ్యహం

అలోచ్యాతితరాంసమస్తవిధయాముద్ధంనకార్యంశ్వయా
నోచేత్సర్వవిధావిపత్తిరమితాస్యాన్నిశ్చయోగ్యహ్యతామ్

(సవిమర్శమ్)

శ్లో॥ జానీషేకిముశత్రురాజమముకాసూర్యాన్వవాద్యోదభవో
నామ్నా రామఇతి ప్రభూత ధరణీ బాధానివృత్త్యై భువి
యజ్ఞా త్వష్టిరథస్య తత్రభవతః పుత్రాత్మనా శ్రీహరి
జ్ఞాతఃప్రాకృతవన్నిరీక్షణమహూతేసాహసిక్యంమహత్

రావ--(సాగ్రహమ్) తతస్తతః

విభీ--(సాత్సుక్యమ్)

త్రైయక్షంకార్ముకంసవ్యదశయదధికంజానకీంతాముదూహే
నానావీరాగ్రగణ్యేష్వధికతమధనుస్పాణ్డతీ మైక్షీయచ్చ
శ్లో॥ నానావీరాగ్రణీరిత్యధినభమధికం తుష్టుపు స్తత్రసభ్య
స్తస్మాచ్ఛీరామతుల్యోనభవతిభువనేకోపివీరాగ్రగణ్యః

రావ--(సావహాసమ్) తతస్తతః

విభీ--(నభక్తిప్రకర్షమ్)

శ్లో॥ యన్నామస్మగ్నాత్సమస్తదురితధ్వంసోఽపి వేదేహీనాం
యన్నామస్మగ్నాత్సమస్తవిభవావాప్తిర్భవేత్ప్రాణీనాం

సోయంసర్వగుణోత్తరోవిజయతేరామోనవామానవ
శ్శుద్ధాద్వైతవిశుద్ధతత్వ నిలయో బ్రహ్మవరంనాన్యథా

రావ-(సామర్వమ్) తతస్తతః

విభీ-(సాదరమ్)

శ్లో॥ వత్స్యేహగిరఃఘనాయకస్యసుగుణాన్సంశ్చయతాం
శ్రద్ధయా
శిష్టానుగ్రహదుష్టశిక్షణకృతే జాతః పుమాశ్శాశ్వతః
ప్రితాజ్ఞానియతోవిమాతురపిభోఃప్రీత్యాకరోరాఘవో
వైమాత్రేయ కృతాదరస్సరసధీ స్తత్త్వజ్ఞచూడామణిః

రావ-(సాసూయమ్) తతస్తతః

విభీ-(సానందమ్)

శ్లో॥ జ్ఞాతారాజ్యస్యతన్త్రింతదనుభువిమహా రాజ్యరక్షాధురీణః
కర్తాన్యాయ్యస్యనిత్యంసకలభువిమహాపక్షపాతేనశూన్యః
దీనోద్ధర్తానితాస్తంబహుజననివహప్రీతిభిర్తామహీయా
నేవంభూతఃపుమానోభువిభవతిమహాసూయయా
కింవదత్వమ్

రావ-(సకోధమ్) తతస్తతః

విభీ-(సహర్షమ్)

శ్లో॥ సాహార్దం నితరాం స్వసోదరజనే వాచాంసమేగోచరో
రాజ్యంసర్వమపిప్రతిష్ఠితమభూ త్ప్రేమాస్పదం సోదరే
వైమాత్రేయకృతామహానసానతాకుత్రాపినాస్త్యేవభో
స్తత్త్వాగేన నమో నచాస్తి భవనే నాస్త్యేవ నాస్త్యేవహి

రావ-(సమాత్సర్యమ్) తతస్తతః

విభీ-(సోత్సాహమ్)

శ్లో॥ తస్య స్వాశ్రిత పక్షపాత విభవస్సర్వప్రళంసోముహూ
స్తస్యాతీవసమంతకార్యనివహేనైపుణ్యమత్యుత్కటం
కుత్రాదృష్టచరంయథోక్తకరణంమాన్యాతిమాన్యాస్పదం
తస్మా ద్ద్రామసమో నచాస్తి భవనే నైవాస్తి నాస్త్యేవహి

రావ-(సాగ్రహమ్) తతస్తతః

విభీ-(సోల్లాసమ్)(సోదాహరణమ్)

శ్లో॥ సౌజన్యం నితరా మగణ్య మనసంసాక్షీపునర్లక్ష్యణో
వైమాత్రేయ మహాదరేతు భరతస్త్యేవాత్రసాక్షీపునః
పితౌజ్ఞానిరతౌదురాసదమహారణ్యం మహాసాక్షీ త
ద్దుష్టవ్యూహవినాశనే ఖలు మహాసాక్షీతు వాలీ పరమ్

రావ-(సాధత్యమ్) తతస్తతః

విభీ (నప్రమోదమ్)

శ్లో॥ పాదాక్రాంత జనావనే బలయుత స్సాక్షీతుకాకాసుర
స్తత్సహార్ద విధౌ మహాపటుతర స్సాక్షీ కపీనాం పతిః
తద్విశ్వాసవిధౌమహాఘనతరస్సాక్షీతుగృధ్రోశ్వర
స్సాక్ష్యం చాధికమస్తి రామచరితేవిశ్రమ్యతే తావతా

రావ-(సాపహాసమ్)

శ్లో॥ కాకో గృధ్రః కపిశ్చుత్ర రక్షశ్చ హేమా తతఃపరమ్
తత్సాక్ష్యంతు స కర్తవ్యం నాత్ర విశ్వాస్యతా భవేత్
పునశ్చ

శ్లో॥ కాకశ్చ గృధ్రశ్చ కపిశ్చ రక్షః
సాక్షీ పరం కర్మణి రామభర్తుః
ఏతే నవిశ్వాస్యపదం భజన్తే
శ్రీరామదేవస్య మహాచరితే

విభీ-(సశాంతమ్)

శ్లో॥ కాకో నవాగ్రామ నివాసకాకో
గృధ్రో నవా కేవలగృధ్రయాపః
కపిర్నవా కేవలవృక్షచారీ
రక్షో నవా కేవల దుష్టవర్తన్

శ్లో॥ సమస్త లోక ప్రాధిత ప్రభావా
తౌ కాకగృధ్రౌ కపిరాక్షసౌ తౌ

రూపేణ తేషాం ప్రథితా సమాఖ్యా
విశ్వాసయోగ్యాహి మహానుభావాః

శ్లో॥ రామస్య సామర్థ్యం ప్రశ్నశ్చతోఽనుభూయతే కింవా
దీర్ఘాలోచనయా

శ్లో॥ మధ్యేవారిధి సత్వరంబహు మహాపామాణజాతై రిమం
కృత్వానేతుమమేయవైభవయుగంస్వయైర్బలైస్సాంప్రతం
తీర్త్వావారిధిమద్యరామన్యచతి ర్వాతస్సువేలాచలం
ప్రత్యక్షీక్రియతేతదీయమహిమా కింవాఽనుమానేనతే

రావ-కింవా ప్రగల్భవచనై ర్దానే తదీయం బలమ్

శ్లో॥ సోయంపక్షిః కథాత్స్వవృద్ధవయసిప్రోద్భూతవాన్భాషువ
స్తస్మాత్తస్య బలంమహత్తరమిదంనోవాభవేన్నిశ్చయః
బీజందార్ద్రయృతంభవేద్యదితదావృక్షోబలీయాన్భవే
దీపంశక్తివిహీనతాంయదిగతోవృక్షఃకశీ యాన్భవేత్

విభీ-(సవిమర్శమ్)

శ్లో॥ సాలాన్సప్తమహాన్నతాన్గురుతరాఞ్భాభోపశాఖాన్వితా
నేకేనైవ శరేణ చైకసమయే సర్వేషు పశ్యత్స్వహా
విచ్ఛిన్నాభువిపాతితాఃఖలుమహాసుగ్రీవ సమ్ప్రీతయే
ప్రత్యక్షీక్రియతే బలం యుపతేః కింవాఽనుమానేనతే

అపిచ

శ్లో॥ యోవామన్దభిరాక్షునేశ్వర మహాకజ్జాల రాశింక్షణా
 చ్చిక్షేపైశశరేణ పశ్యతి మహాభూత ప్రపథ్యే సతి
 సుగ్రీవస్య మహాఃపీశ్వరవతే ర్విశ్వాసహేతోస్తతః
 ప్రత్యక్షీక్రియతే బలం రఘువతేఃకించానుమానేనతే

శీర్ష

శ్లో॥ యో వాలీ మహనీయశక్తికలిశః కక్షేణ సమ్పాదయం
 స్త్వా వీర్యోతితరాంరుదంత మధికంపాణావశిష్టంజహా
 చిచ్ఛేద స్వయమేవ శంకఘృపతి సుగ్రీవవాక్యాదరః
 ప్రత్యక్షీక్రియతే మేవ రాఘవబలం కించానుమానేనతే

శ్లో॥ యత్సాదాబ్జ రజఃకణస్యనితరాంసమ్పర్కతస్తత్క్షణం
 ఘోరారణ్యగతా శిలాపిసుతరాంచైతస్యహీనాప్యసా
 సన్త్యజ్యతితరాంస్వరూపమనఘంరూపందధౌస్త్రీమయం
 ప్రత్యక్షీక్రియతే తదీయమహిమా కించానుమానేనతే

రావ-(సాక్షేపమ్) జానే ర మస్యతత్త్వం కిం బహునా

శ్లో॥ స్త్రీహస్తారమమేయదమ్భకలితంగర్వాన్వితంరాఘవం
 ఘోరారణ్యముపాసయద్దశరథోనోచేత్కథంసన్త్యజేత్
 రాజ్యస్యాతితరాంసురక్షణవిధౌశాస్త్రాద్విదాసమ్మతం

జ్యేష్ఠం సర్వజనాభిగమ్య సరణి విఖ్యాతిపాత్రంభృశమ్
(సాటోపమ్)

శ్లో॥ ఏనః శూర్పణఖాపరాభవకరంకూరాత్మకం రాఘవం
జ్ఞాత్వా స్వీయకుటుంబభూతుకమముహతుంకథంశక్యతే
సేయంశూర్పణఖాపరావచభవత్యేషా పరం సోదరీ
దృష్ట్యాతాంక్షుతకర్ణనాసకలితాంజహ్రేతి నోకింభవాన్

విభీ-(సవిసయమ్)

శ్లో॥ సేయంశూర్పణఖాముమోహనితరాంశ్రీరామచంద్రో
ప్రభుం
తస్మాత్ప్రార్థమికోమహానభవతిభోమన్తస్తదీయోధువం
తస్మాత్త్వంవిరమాద్యసజ్గమహాయత్నాత్కులస్మాన్తకా
త్తస్మాన్మామకవాక్యజాతమనఘంసంజ్ఞహ్యతామగ్రజ
(పునరపి సనిష్కర్షమ్)

శ్లో॥ రాజ్ఞో యజ్ఞసముద్భవాంభగవతీంలక్ష్మీకళాంజానకీం
దత్వా శ్రీరఘువంశ సాగరశరచ్చంద్రాయ విష్ణ్వత్తనే
నానారాక్షస శిక్షణాద్భుత మహావ్రజ్ఞవతే ధీమతే
వంశస్యాతితరాంప్రవృద్ధినిరతోధన్యశ్చిరాయు రభవ
[ఏవంయుక్తిప్రయుక్తికయాపిదశకస్థరోనివార్యమతిమా
నామేణ యోద్ధుకామపవాసీత్]

విభీ-(అత్కగతమ్)

శ్లో॥ పయోదానేన సర్పాయ
పయో విషమయం భవేత్
నైవామృతం భవేత్కాష్ఠి
స్వాదనీయం మహీతలే

ఇత్యుక్త్వానిష్క్రింతః

(తతఃప్రవిశతి హనుమాన్) దీర్ఘతమం వాలమున్న తా సనీకృత్య
విభీషణమనాలక్ష్మ్యసమరోద్ధతం రావణమభిముఖీభూయనిర్భ
యం సంస్థితః)

రావణః-(హనుమంతమభిముఖీ భూయ) (సౌద్ధత్యం)

శ్లో॥ కస్త్యంకిన్నామధేయో వదతుసతుభవాన్నిన్న కార్యం
నిరీక్ష్య

ప్రాప్తోమద్రాజ్యభూమింజలధిపరివృతాంశత్రురాజై
ద్దురాపామ్

నానాసైన్యాభిగుప్తాంబహువిధవిభవైర్ద్వారపాలైరుపేతాం
నోచేత్త్వాంఖడ్గతోమేప్రిబలతమమముంఛేదయిష్యామి
సత్యమ్

హనుమాన్-(సావహాసమ్) మదీయంవృత్తాన్తశ్లోతుమిచ్ఛసి
యది శూయతాముచ్యతే

శ్లో॥ న్వస్తి శ్రీరఘరామ సద్భుని పరం సత్పత్రికాపాహక
స్సోహం వాయుసుతస్తదీయపదగోనామ్నాహనూమానితి
కర్ణాకర్ణికయాత్వదీయచరితంశ్చ త్వాసమాయాతవా
స్సీతాంరామవిభోఃప్రియామవనిజాంహృత్వాకథంజీవసి?

(పునస్సావహాసమ్)

శ్లో॥ జానీషే కిమురామనామకన్యసంసూర్యాన్వవాయోద్భవం
తద్భార్యాంజనకేశ్వరస్యతనుజాంభూపుత్రికాంపావనీమ్
హృత్వాతస్కరవృత్తితోనిజగృహేనన్తిష్ఠసేత్వంముదా
తస్మాత్త్వాంసబలంసపుత్రకమముంహర్తుంసమాయాతవాన్

రావ-(సావహాసమ్)

శ్లో॥ ప్రీహంతార మరణ్యవృత్తికలితంనిష్కాసితం బన్ధుభి
ర్నార్యానాన్యాయవిచారశూన్యమముకంధిగాఘవం
త్వత్ప్రభుమ్
మాం మర్త్యాదసవృత్తిజాతకలితం రక్షోధినాధాధిపం
జిత్వాత్వంసకథంభవిష్యసిమహచ్చిత్రంవిచిత్రంత్విదమ్

హను-(సాక్షేపమ్)

శ్లో॥ సీతాయావిదితేస్వయంవరమహేశ మ్భృగ్ధనుర్భజ్జతో
నానారాజవరేణ్యభాగురతమేఖ్యాతేసదస్యేవ తత్

విస్వప్తంసమభూన్మహాభుజబలంసర్వేషుపశ్యత్స్వహా
కింవావ్యర్థవచోభి రద్య నితరాం గర్వోత్తరై స్రావకైః

రావ-(సగర్వమ్)

శ్లో॥ కైలాసోద్ధరణేనమామకమహాబాహుబలంరోదసి
ప్రఖ్యాతం వితతం సమస్తమనుజై రాకర్ణితం వర్ణితమ్
తస్మాన్నామకబాహు వికృమబలాక్షేపేణ కింవా భవే
త్తస్మాత్త్వవిరమాతిదూర్వణపథాద్జాతోఽసిశాఖామృగ
(పునరపి సాక్షేపమ్)

శ్లో॥ వృక్షేణాంతరితేనరామవిభునానుగ్రీవసోదర్యకం
హత్వాచాలినమస్యరాజ్యమఖిలంసుగ్రీవమూర్ఖ్యర్చితమ్
తస్మాద్రాఘవబాహుయుగ్మనిలయంజానేబలంతత్వతః
* వాగ్వామయైస్త్వదీయలపితైర్దమ్భాన్వితైస్సామృతమ్

హనుమాన్-(సాగ్రహమ్)

శ్లో॥ కింఞ్చత్వంకృతపీర్యనన్దనమహాకారాగృహేఽంస్థితో
భిక్షోంపౌత్రమయామయాచతతదాబ్రహ్మపులస్త్యస్త్యముమ్
తేనైవానితరాంత్యదీక్షాభుజగంపాబల్యమావేద్యతే
తస్మాత్త్వంవిరమాతిగర్వవచనైస్స్వీయవశిశంసావరైః

శ్లో॥ కింవాదామ్భికభాషణైర్బహువిధైర్గర్వోత్తరైస్సాన్సుతం
 దూతస్త్వంసహిదన్వ్యవనితరాంకింవాపిలాపైస్తవ
 రామంసాన్వయమేవచాద్యనితరాంపైన్వైశ్చబన్ధూద్వయై
 శ్చిత్వాభూతబలింకరిష్యతిరిపుస్తకశ్యతాంత్వత్ప్రభోః
 హనుమాన్-(సాహజ్కారమ్)

శ్లో॥ కింవాదూషణతఃపరస్పరమహోయుద్ధాయసన్నహ్యతాం
 తేనైవాతితరాంపరస్పరమిదం హాబలంజ్ఞాయతామ్
 ఇత్యుక్త్వాదశకన్ధరేణనితరాంనిశ్చిత్వయుద్ధంపరం
 ప్రాప్యాయంశిబిరంఘూద్వహవరంప్రొవాచవార్తా
 మిమామ్

తతఃప్రవిశంతి తదీయంయుద్ధకౌశలం దగ్ధిష్టుంసకుటుమ్బ
 మింద్రాదయోదేవావారదాద్యామహర్షయోవిద్యాధర
 ప్రముఖాదేవయోనివిశేషా ఇతిరేచ. తైరమృతలంనిర
 వకాశమాసీత్
 (నేపథ్యేమహానలకలః)
 నారదః-కోయంకలకలః?

పురస్తరః-(సోత్సాహమ్)
 ఉభయబలంయుద్ధాయసన్నద్ధమ్. తథాహి

శ్లో॥ ఆదౌహస్తిబలంతతోహయబలంవశ్చాదగ్రానాంబలం
 సజ్ఞాతీతమథోపదాతినిచయస్వీయాయుధైరుజ్వలః

ఇత్థంతత్కృమశశ్చతుర్విధమిదం యాతం మహాసైన్యకం
తద్దృష్ట్వా భవన్ ప్రకమ్పితమభూత్సర్వాత్మనాభీతిః

శ్లో॥ రక్షస్సైన్యముపాగతం సమభవత్తదావణీయం పుర
స్సఖ్యతీతమమేయవై భవయుతం బాణసనైర్భీకరమ్
పశ్చాద్రామమహీపతేర్లునతరం సైన్యం కపినా మహా
ఇత్థం రాఘవరక్షసోర్బలమిదం సన్నద్ధమాసీత్తదా
(పునర్నీవభ్యేమహానలకలః)

నారదః-(కోయం కలకలః)

పురస్తరః-(సానస్తమ్)

శ్లో॥ రక్షస్సైన్యమమేయశక్తికలితం తద్రావణస్యాధికం
సఖ్యతీతమమేయ బాణనివహైఃఖడ్గశ్చభీత్యావహమ్
రామస్యాపి తథామహాకపిబలం సఖ్యవిహీనంతదా
యోధుంపాకృమతాతిఘోరమమితం సేనాద్వయం
ధైర్యతః

కిశ్చ

శ్లో॥ యుద్ధే నప్తమభూత్సమస్తమపి తత్తదావణీయంబలం
తేనాత్యస్తమహానమస్తమపి తత్తదామసైన్యం తదా
వీరాలాపశతావృతం సమభవత్సన్తోషరావాన్వితం
తద్దృష్ట్వాతితరాంసమస్తదివిజాతనన్దయుక్తాముహూః

నార-పశ్య! పశ్య!

శ్లో! హత్వావాలినమాహ వేన్వపితరంవ్యాజాదయంరాఘవో
సుగ్రీవాయదదాతదీయమఖిలారాజ్యతథావ్యజ్ఞదః
రామం కృతిమశతుమేవనితరామాశ్రిత్యయుద్ధాతురో
ద్రష్టవ్యాతు తదీయభక్తిరమితా రామే పరబ్రహ్మణి

పురస్తరః-(సహర్షమ్)

శ్లో! సుగ్రీవోపిహ హిహాపకారమధికంసంస్మృత్యరామప్రభో
ద్యుద్ధేరాక్షసవీరజాతమమితంలోకాంతరం ప్రాపయత్
విశ్వాసస్తు కపీశ్వరస్య నితరాం సమ్మాననీయ సదా
తేనైవాతితరాంసయస్తభువనైస్సశ్లాఘితోఽభూదయమ్

నార-విభీషణస్త్వసోవరంరావణంవిహాయ రామమాశ్రితవాన్
అహహ!

శ్లో! హిత్వాస్వీయసహజదరంఘనతరంవీరాగ్రగణ్యంసదా
రామంస్వీయకళత్రసాధనరతంసంశ్రిత్యసప్తతే
నైతన్నాయ్యమహావిభీషణవతేస్సర్వజ్ఞమూడామణే
ర్విభ్యాతామితకీర్తి సాధనరతే సుద్వంశజాతస్య హి

పురస్తరః-(సప్రమోదమ్)

శ్లో! ఏతన్నాయ్యమసత్యమార్గనిరతఃవిశ్వాసహీనం సదా
బద్ధంచాపితథాతథావిధమహదుష్కార్యజాతోన్ముఖమ్

జాతారావణసోదరోపినితరాఽస్త్వక్తవానాగ్రావణం
లోకేనత్వరుషావదన్తిసుతరాఽదుష్టంత్యజేస్సవ్యథా

నాగ-జామ్యవానగ్రిక్షశ్చముంవిదశయన్మధ్యాహ్నీరగ-
సదృశోయుద్ధాజ్ఞాంసముపైతి పశ్య! పశ్య!

శ్లో॥ రక్షస్సైన్యమిదంవిహన్తుఃససాఽసాజామ్యవానాగత
స్తస్యాతీవసమక్షమేవబహవస్సాశ్చుశక్తాస్తదా
స్వీయ వణసన్నిధింప్రతిగతాస్తేరాక్షసాస్సత్వరం
దూరంపుప్లుపురేవరాక్షసగణాభీత్యాయుతాఃకేచన

నారదః-(సహర్షమ్) స్వసేనాపరాభవవశాద్రావణానుజః
కుంభకర్ణోఽపి నిద్రాయాః ప్రతిబోధితో నిద్రాభజ్ఞని
తాన్తరక్తసయనస్సాక్షాత్ప్రళయకాలవీతిహేమాత్ర
ఇవ భయజ్కరస్సమరోన్ముఖస్సమాయాతి. తథాహి

శ్లో॥ నానాదుష్టభివాద్యకైశ్చుత్రిపుటేసంతాడితోయముహు
ర్నిద్రాభజ్ఞనితాన్తరక్తసయనోఽసాకుమ్భకర్ణోఽఘనా
నిద్రాయాఃప్రతిబోధితోఽసురవరోబాణాసనేనాన్వితో
యుద్ధార్థం సముపైతిరాక్షసమహాయుధాధినాథాగ్రణీః

పురం-(సభయమ్)

శ్లో॥ అగ్రజం రావణం వాఽద్య కనిష్ఠంవా విభీషణమ్

ద్వయోః కతర మద్యాయ మభిషేక్యతి రాక్షసః
(నేపథ్యేమహాస్కలకలః)

నార-(సహర్షమ్)

శ్లో॥ సోఽయం రాఘవబాణసంహతివశాత్సజ్జిన్న దేహా
ముహు

• ర్వీరస్వర్గముపాగతోఘనతరోఽయం కుమ్భకర్ణోఽసురః
తస్యాఽత్యస్తశుభేస్వయంవరవిధౌనానాప్రకారాన్వితం
వాచాయుద్ధమతీవఘోర మభవ ద్దివ్యాజ్ఞానాం మిథః

పురం-(సోద్యేగమ్)స్వసైన్యాధిపతిపరాభవమసహమానో
రావణపుత్ర ఇంద్రజిదపి పరసైన్యజిగీషయా యుద్ధోన్ముఖ
స్సమాయాతి

శ్లో॥ సోఽయం రావణపుత్రకోఽహుమహాసజ్జామధుర్యస్తదా
సైన్యస్యాతితరాంపరాభవముందృష్ట్వాధనుశ్చాలయన్
విఖ్యాతామిత శౌర్యజాత లలిత సైన్యం కపీనాం తనా
భిస్తన్కాలధనజ్ఞయేసతులితోయాతోఽరిసైన్యంమహత్
(సభయమ్)

అమేయప్రభావోఽయం రాక్షసః, ఇతఃపరంకింవాకరిష్యతి

శ్లో॥ ఇన్ద్రిజద్బాణవర్షేణ వీడిహం కపిసైన్యకమ్

రణోద్ధబోఽగమద్ద్విభుః వాచావక్త్రముగోచరమ్

పశ్య! పశ్య!

శ్లో॥ మాయాసీతాం ప్రకల్ప్వాయం
భిత్త్వా క్రకచధారయా
సమక్షం వాన రేన్ద్రాణాం
వ్యామోహయతి సామృతమ్

శ్లో॥ తద్వృష్ట్యా వాన రేన్ద్రాస్తు
దుఃఖారావసమన్వితాః
రుదన్తి చాతిఘోరం తే
కార్య విపరీతిపత్తితః

శ్లో॥ విభీషణస్తు తాన్దృష్ట్యా స్యవారయత దుఃఖతః
సేయం సీతా భవేన్మాయా శ్చిత్తా నచతథ్యభాక్
(నేపథ్యే మహాన్ కలకలః)

సార-కోయం కలకలః?

పురం-తాదృశోపీంద్రిజి ల్లక్షణగుమారేణ హతః

శ్లో॥ సాయం లక్షణబాణసంహతివశాత్సంభవన్న కామోఽభవ
త్స్వర్గప్రాప్త దధానఘంబహుమహవీరైః ప్రశంస్యంతదా
తస్యాత్యంత వివాహకర్మణి ముహూర్తివ్యాజనానామిథో
వాచాయుద్ధమతీవఘోరమభవన్నానాప్రకారాన్వితమ్

నాక-లక్ష్మణకృతస్వపుత్ర మరణశ్రీవణద్విగుణీకృత
 ర్గణోత్సాహాగావణస్తత్తణం లక్ష్మణం మాన్తుకామః
 ప్రళయకాలరుద్రభవ సమరాజ్ఞణంసమాగతః. ఇతఃపరం
 కింవాభవిష్యతి

శ్లో॥ సోయం రావణమార్గణాహతివ శాన్ముర్భాంగతోలక్ష్మణ
 స్తందృష్ట్యాఽతితరాం రఘూద్వహ మహ త్తైస్యం
 సుదూరంగతమ్
 ఆగత్యాథ మరుత్సుతోఽతిబలవాంస్తజ్జీవనార్థం తదా
 నేతుం తాం మృతజీవినీమభిగతో ద్రోణాచలంసత్వరమ్

శ్లో॥ భీత్యాగ్రస్తమభూత్తదీయనికేతస్థాతుంనశక్తంతదా
 దుఃఖస్యన్వితనేత్రీవారివశతోయుద్ధాజ్ఞణంపశ్చిలమ్
 కుర్వత్తక్తపిసైన్యజాతమమితంవీరప్రలాపాన్వితం
 రామంస్వీయవిభుంస్మరద్గురుతరంతత్రస్థితంకష్టతః

నా-(సాశ్చర్యమ్)

కోయముదయమానసూర్యభవమేదృష్టిమాకర్షతి

అయం లక్ష్మణకుమారస్య జీజీవయిషయా హనుమతా
 మృతసంజ్ఞావినీ కృతే వాలేన సంవేప్త్య సమానీతో
 మణిమయ ఓషధిమయశ్చ ద్రోణాచలః

నార-తతోత్య సజ్జీవిన్యా సహ . కిమర్థం సకలమపి పర్యత
ముత్పాట్యానీతవాన్

పుర-తస్యాసృజ్జీవిన్యా నానావిధౌషధిజాత దురవగాహ
తయా వివిచ్య గోహీతు మవకాశాభావాద్విదత్ప్ర
త్తి హేతుం పర్యతమేవ సమానీతవాన్. (తథాహి)

శ్లో॥ ఉద్యత్సూర్య సహసోభాసురమహర్షశ్చి ప్రకాణ్డోజ్వల
న్నానారత్న మరీచిజాత లలిత జ్యోతిప్రరోహఽన్వితః
నీతోయం పవనాత్మజేన నితరాం వాలేన సంవేప్త్య న
త్ప్రఖ్యాతౌషధిజాతభాసురతమోదోఽణాభిధానోఽచలః

నార- (సహర్షమ్)

అహేమా వాయుపుత్రస్యప్రభావోనిరవధికఃయతోమృత
సజ్జీవినీమానీయసత్వరంలక్ష్మణకుమార మరక్షయత్

శ్లో॥ నానాయుద్ధవిశారిదాబహువిధాముద్ధే హతా రాక్షసా
వీర స్వర్గముపాగతాస్సమభవన్దివ్యస్వరూపాన్వితాః
తే హంసద్వరణేపరస్పరమహేమాదివ్యాజ్ఞానాంభృశం
వాచా యుద్ధమభూన్మహత్తమమహేమావాచానవాచ్యంతదా
(పుర-సోత్సాహమ్)

శ్లో॥ మృత్యుయుద్ధభువిద్విషాందివిషదాంస్వర్గగతానాంభృశం
తేహంసోగ్రచనార్థమేవనితరాంపుష్పాణీనాలంతతః

పతాంగాంనికరైః సజాంవిరచనేనక్తాహిదివ్యాజ్ఞనా
స్తేషాంకణ్ఠభువిప్రసర్వనితరాంమాలాః ప్రమోదంగతాః

శ్లో॥ యుద్ధేవైరిహతాస్సురారినిచయాన్సజ్ఘావిహీనాఅమీ
వీరస్వర్గముపాగతాహి బహవస్స్వర్గైఃవకాశక్షతేః
దిన్యస్త్రీపరిభోగయోగ్యవనత్రిప్రస్థితహర్షాన్యైశ్చ
తచ్ఛాఖ్యానగరాణి తత్ర నితరాం నిర్మాయతేషుస్థితాః

నార-(సనమృతమ్)

శ్లో॥ రక్షన్సజ్ఘవిభజ్జనా ధురుతరా రక్షప్రవాహాత్మికా
నద్యస్సాగరసగ్గతా సముభవస్థిత్యావహా భూరిశః
తాదృష్టైఃప్రతితరాంవిమానగతయోదేహసురాశ్శీఘ్రత
స్త్వీయవాసముపాగతాహిబహవస్త్రస్థితానిర్భయమ్

శ్లో॥ భూతప్రేతపిశాచజాతమధికం మృత్వాస్థితం సగ్గరే
తత్రదాక్షునదేహజాతమధికం భుక్త్వాచపీత్వా తతః
రక్తంభూరితరంచన్యత్యతితరాంసంతోషరావాన్వీతం
తద్దృష్ట్యాదివిజామహద్భుతమహావారాశి మగ్నాస్తదా

పురం-(సాశ్చర్యమ్)

పశ్య! పశ్య! అశోకవనికాం వినాసర్వమపి లజ్జాపుర
మగ్నిసా త్కృతం వాయుపుత్రేణ

శ్లో॥ చిత్రం చిత్రం మహదతిమహా చ్చిత్ర మేతద్విచిత్రం
 సర్వంలజ్జాపురమపి మహద్వ్యయుపు తేణ దగ్ధమ్
 హీత్యాఽశోకాదిమవనమహోసీతయారాజమానం
 వాలోద్ధూతాఽధికతమమహావహ్నినా సర్వదిక్షు

శ్లో॥ నానాహర్యమయం మహామణివ యంపిద్యామయం
 రాణ్యయం
 నానాఽఽరామమయం మహాసురమయ విఫీమయం
 శ్రీమయమ్
 నానాశిల్పమయం మహాశివమయం వీచీమయం వారిధే
 స్సర్వంవాయుసుతేనచైక ఘటిక మాత్రేణదగ్ధపురమ్

కింబహునా పశ్య! పశ్య!

శ్లో॥ దగ్ధంలజ్జాపురమిదమహావ్యోతి క్షిప్రభూతం
 స్వర్గంలోకంలఘుతరమిదంసజ్జమిష్యత్యవశ్యమ్
 మత్వేతం తేద్రుతతరమివినుతా దేవసజ్జా
 భీత్యాకాన్తాస్స్వభువనమహారక్షణార్థంనికామమ్

నా-రావణః కుత్రవానిలీనో నసన్ప్రశ్యతే

పుం-పశ్య! పశ్య! రావణశ్శత్రుసంహారాయపాతాళహా
 మంకర్తుకామోయాతః. తదనుతజ్జానేన వాసైర్విఘ్నైః
 నికృత్యతయాఃతి (తథాహి)

శ్లో॥ యాతఃపాతాళ హేమంకలయితమధికంశత్రు
 సుహృదహేతో
 ర్మన్వోదర్యానమేతోద్రుతతిరగతిమాన్వేసకేనాప్య
 దృష్టః
 విఘ్నంతస్యాతిమాత్రంకలయితమనసోవానరాస్తే
 ప్రయాతా
 స్తస్మాదాయాతి సోయంవిఫలితయతనో రావణస్తా
 నునాత్మా.

నా-(సభయమ్, నూనం గావణోపసమగోన్ముఖః పునస్సమా
 యాతి సామృత్తం జయూపజయకా భగవదధీనా

శ్లో॥ రక్షస్సజ్జనుయో ప్రణప్తమభవత్తిదావణీయంబలం
 తద్దృష్ట్యాస్వయమేవ సజ్జరభువయాతోమహానావణః
 రామేణాతితరాంసుయోద్ధుయనసానూర్యాన్వవాయోద్భువా
 విఖ్యాతామితదానవేష్టనారీలజ్జాధినానస్వయమ్

పుర-అహేమా! రావణోరామ మాక్షివతి శూయతామ్

శ్లో॥ రేరేరామమదీయ బాణవివహ స్సంయోజితః కార్ముకే
 నానారాక్షసదేవతహృదయానన్దాతిసన్ధాయకః
 తస్మాద్వర్షమివప్రయాతినితరాంవిశ్రాంతిశూన్యంభృశం
 తస్మాజ్జగృహితావకేనవిధివోవిజ్ఞాయతేసామ్రతమ్

నా-(సభయమ్)

(విధృతధన సౌభాగచ్ఛిన్న దేహచాప్రసృతరక్తప్రవాహః
క్షీతో రామరావణౌ దృష్ట్వ)

శ్లో॥ తావేతౌ నితరాం పరస్పర మహాబాణాః లీ మోచనా
చ్ఛిన్న స్వీయశరీర నిర్గత మహారక్తప్రవాహన్వితౌ
భాస్వదైరిక ధాతురాగ కలితౌ లాలావితి స్థైర్యతో
ద్రష్టృణామరుతో భ్రమంసమధికంసర్వాత్మనాసామృతమ్

పురం-(సప్రమోదమ్)

శ్లో॥ తౌ రామౌ దశకన్ధశ్చ నితరాంబాణప్రయోగంతత
స్సన్త్యజ్యాతితరాంమహాశ్రువిధయా యోద్ధం సముత్కణ్ఠితౌ
ద్రష్టృణామతిభీతిదాయకమహామన్త్రప్రయోగాతురా
వస్త్రైరోరతమంసమంవితన తో యద్ధంమహాధైర్యతః

శ్లో॥ ఆగ్నేయాస్త్రమసౌమహానఘవరః ప్రాయుజ్యభీత్యావహం
తేనైవాతితరాం సమస్తయపి తత్తైస్య సుదూరంగతమ్
జ్వాలాభ్యోభయదాయకంసమభవద్దోదోఽన్తరంసర్వత
స్తద్దృష్ట్యాతితరాంమహాసురగణాభీతింగతాస్సర్వథా

నార-(సభయమ్)

శ్లో॥ పార్జన్యాశ్రుయసౌమహాసురవరోరక్షోగ్గణీరావణః
ప్రాయుజ్యతిరాంమహద్భుతకరంభీత్యావహంసర్వథా

తేనాస్త్రేణసమస్త సైన్యమధింతద్రాఘవస్యాఽదృశతా
స్వీయంవాస ముపాగమచ్ఛనిత రామాశావిహీనంతదా

పురం-(సహర్షమ్)

శ్లో॥సోయందాశరధిర్మహాస్త్రమనిలంప్రాయుజ్జభీత్యావహం
తేనైవాతితరాంతదీయమమితంసైన్యభయాత్తమ్పితమ్
స్థాతుం తత్ర చ తత్ర తత్రనితరామాశావిహీనం తత
స్వీయంవాసముపాగతంసమభవత్తావత్త్వరాసంయుతమ్

నా-(ససమ్భ్రమమ్)

శ్లో॥సోయం రావణ నామధేయ కలితోఽక్షోధినాథ స్తత
స్సార్పంచాస్త్రముపానయద్భహుమహానైపుణ్యతోధీరధీః
తేనాస్త్రేణసమస్తతోఽనిలమయంచాస్త్రంహతంసత్వరం
తద్దృష్ట్వాఽతితరాంసమస్తదివిజాహర్షాన్వితాశ్చభవన్

పురం-(సప్రమోదమ్)

శ్లో॥అస్త్రాఖ్యాతమసౌరఘూర్వహవఃప్రాయుజ్జ-

తద్దారుడం

తేనాస్త్రేణసమస్తభేద జనకంచాస్త్రంగతందూరతః
నానాస్పృహయంభయభ్రాంతహోమ్నాప్తంతునోదోఽన్తరే
తద్దృష్ట్వాఽతితరాంసమస్తదివిజాసీక ముదామాన్సదమ్

శ్లో॥ అస్మైర్మ్యధంవిహాయా భద్వద్వయుద్ధంకృతం మహత్
ముష్టి ముష్టి తదాఘోరం కచాకచి నఖానఖ .

శ్లో॥ అన్యోన్యేషాం తైక్ష్య భాజాం నఖానాం
భేదాద్రక్తసావయుక్తం శరీరమ్
ధారాయంత్రం ధూళిజాతం ప్రమాదు
యుద్ధేన్యస్తంనూన మ తాఽ తిమాత్రమ్

నా పశ్య పశ్య!

అన్యోన్యేషాం ముష్టిఘాతాతిరావ
శ్లోత్కాణా తద్గర్జిత భాన్తికారీ
తతాసీనా దేవత్యజ్జనుష్యా
భీత్యాకాన్తా దూరతస్తేన్యథావన్
(నేపథ్యేమహాస్కలకలః)

పుర-అనేన రావణేన కీదృశం సుకృతంకృతం యద్భగవతః
పద ముపాగమత్ క్షణాత్

శ్లో॥ సోయం దాశరి ధిస్సమస్తపథయాఽసాధ్యంనిరీత్యోఽహితం
ప్రాయుక్తైతితరాంస్వచక్రమనఘం తేనోద్ధతోరావణః
హి త్వాబన్ధుజనంసమస్తమపితందివ్యంపదం ప్రానా
న్లోకోహృష్టతమస్సమస్తదివిజాస్సన్తోషభాజోఽపి

సో॥ ఆ కాశాత్సమభూత్సుగన్ధలలితంసత్త్వచ్ఛవన్దం తదా
 శ్శారావచయస్తతోఘనతరోఽభూద్దన్దభీనాం రవః
 దూరంవ్యాప్తిమగాన్మహాధరమహారస్థోఽపి విస్తారితో
 నాట్యంస్వర్వనితాలకార్కుఃమితంసన్తోషయంతాస్తతః

సో॥ సన్యతేముముదేఽథపుష్టవే
 ముముహేచాపివిదుదుఃవేతతః
 రురుదేజహసేచశుశ్రువే
 రురుచే నారదమానినా తదా
 (నేపథ్యేనుహంకరకలః)

నా-కోఽయంకలకలః

పు-అయం మజ్జళతూర్యారావళవ శ్రూయతే

నా-కథమసౌ?

పు-(సానస్తమ్)

విధ్వంసా ద్దశకన్ధరస్య నితరాం పట్టాభిషేకో మహా
 నోద్దర్యస్య మహావిభీషణవతే స్తన్మజ్జళస్యారవః
 రామేణాఽతితరాం సమస్తసవిధే సద్భ్రమజాతాగ్రతో
 లజ్జారాజ్యమిదంప్రతిష్ఠితమభూత్సద్భ్రావణస్యాఽనుజే
 తన్నిమిత్తవవాయం మజ్జళారావః

నా-నకేవలంతన్నిమిత్తవవాయం దాశరథే రయోధ్యగమన
 నిమిత్తోపి

శ్లో॥ దేవాధీశముపై ర్మహాసురవనైస్సమ్భావితోఽతఃపరం
 సుగ్రీవాది సమస్తమిత్రనివహై శ్రీవాయుపుత్రాదిభిః
 తీర్త్వా వారిధి మప్రమేయవిభవం వీచీచయై ర్భీకరం
 రామఃపుష్పకవర్తన్మనానిజపురీంసీతాసమేతోఽగమత్

(అయ మస్మాభి రిదానీ మనుసరణీయ ఇతిపురస్తరస్సహ
 ర్షం శ్రీరామస్యస్యస్తనసమీప మవతరతి)

పు-(సవినయమ్)

భగవన్! అభివన్దతే పురస్తరః

రామః-నిశ్శ్రతుకం రాజ్యమనుభూయతామ్

పు-భగవన్ననుగృహీతోఽస్మి మహాన్వరిసాదః

రా-ఇతఃపరం కిం తే కరోమి

పు-ఇతఃపరం కర్తవ్యం కిమపి నాస్తి

శ్లో॥ నానారాక్షస జాతకల్పిత మహాదుఃఖంతు నిష్కాసితం
 దుష్టోరావణనామధేయకలితోదైత్యాధినాథోహృతః
 లోకస్సర్వసుఖావహోవిజయతేహర్షాన్వితస్సర్వభా
 సర్వంకార్యమహోత్సయాతునితరానిర్వర్జితం
 మామకమ్

తథాపీదం భరతవాక్య మస్తు

శ్లో॥ జయతు జయతు నిత్యం స్వీయరాజ్యం నితాంతం
 జయతు జయతు నిత్యం బ్రాహ్మణాశీః పృథ్వాః
 జయతు జయతు నిత్యం వేదశాస్త్రప్రచారో
 జయతు జయతు నిత్యం మగ్గశశ్రీ ర్నితాంతమ్
 శ్లో॥ శ్రీమతా భాష్యకా రేణ రచితోఽయం సతాం ముచే
 శ్రీరామవిజయాభిఖ్య వ్యాయోగో రసవత్తరః
 శ్లో॥ భద్రాచలనివాసాయ శ్రీరామాయ మహాత్మనే
 కృతి రాభ్యుక్తతా దంతా జీయా దాచస్త్రీతారకమ్
 శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

శుద్ధాశుద్ధపత్రికా.

పుట	పజ్జిక	అసత్	సత్
9	6	శేజని	శేజని
12	8	ప్రణా	ప్రణా
26	13	కివా	కింవా
„	16	మయా	మయీ
30	8	య	యంరా
31	18	వరేణ	వర్షేణ
„	19	చంమ్	చరమ్
33	16	అయం	పుర-అయం

1460